

Willem de Kooning Academie, Hogeschool Rotterdam (Media Art Design Education)

Drempelprijzen 2010 van de gemeente Rotterdam voor afgestudeerden van de Willem de Kooning Academie

Drempelprijs Vormgeving 2010

Inleiding

De Drempelprijzen worden sinds 1962 jaarlijks namens de gemeente Rotterdam verleend aan veelbelovende afstudeerenden van de Willem de Kooning Academie. Er zijn drie prijzen: één voor Autonome beeldende kunst, één voor Docent beeldende kunst en vormgeving en één voor Vormgeving. Als 'stad van culturen' en 'creatieve industrie' wil Rotterdam op deze wijze aankomende kunstenaars, vormgevers en docenten beeldende kunst en vormgeving stimuleren.

De Drempelprijs bestaat uit een speciale trofee en een geldbedrag van € 5000.

De jury voor de Drempelprijs Vormgeving 2010 was dit jaar geheel nieuw en bestond uit de volgende leden:

- Peter Haasbroek (zakelijk directeur Nai, voorzitter Dorothee Pape, designmanager Studio Ninaber)
- Lydia Pees (creative manager DutchView)
- Karin van Paassen (C.H.M. van Paassen Consultants)
- Tim Vermeulen (Stichting Premisela, programmamanager Designworld)
- Julius Vermeulen (adviseur visuele communicatie TNT Post)
- Deanna Herst (coördinator theorie Willem de Kooning Academie, secretaris (zonder stemrecht))

De eindexamenexpositie vond dit jaar plaats in LP II. Deze expositie werd begeleid door de uitgebreide eindexamencatalogus (Krooning '09 | '10) en de gelijknamige website (<http://www.krooning.nl/0910/>).

Procedure

Uitgangspunten

Ten grondslag aan de te jureren werken lag een 'longlist' van 19 studenten die de 11 studierichtingen representeerden, te weten: Grafisch ontwerpen (Miriam Thijssen, Shilpi

Ahmed), Illustratie (Margriet van IJsseldijk, Jelmer Noordeman), Advertising (Caspar Bouhof & Roland Jager, Ilse Beekhof), Mode (Noortje Zijlstra, Mylène van de Sande), Lifestyle & Design (Frank Timmers, Irene Westerbeek), Visuele communicatie parttime (Femke van der Stoep), Interieurarchitectuur (Anke van Boord, Eva Rius van Teeseling), Interieurarchitectuur parttime (Marjolein van der Tol), Animatie (Tim van Hussen), Audiovisueel ontwerpen (Joost van der Wiel, Anastasia Kroupkina) en Digitale fotografie (Alina Parriger).

Genoemde studenten zijn door de afdelingscoördinatoren geselecteerd op grond van hun excellentie: zij zijn allen cum laude afgestudeerd. Deze 'longlist' was dan ook richtinggevend voor de jury.

Criteria

Eén van de eerste taken waarover de jury zich heeft gebogen was de bespreking van de beoordelingscriteria. De oorspronkelijk criteria luiden als volgt:

- Oorspronkelijkheid en overtuigingskracht van het concept (daarbij inbegrepen de wijze waarop op een eventuele opdracht is gereageerd).
- Kwaliteit van de uitwerking van dat concept in model of eindproduct: vormgeving materiaalkeuze, afwerking, etc.
- Professionaliteit van de presentatie: helderheid, communicatieve waarde en consistentie in het werk op de drie voornoemde punten.

Na uitvoerig overleg bleken de juryleden behoefte te hebben aan specificatie van deze criteria. Hoe kunnen deze gericht worden geformuleerd voor de aanstaande vormgever, in relatie tot hun eigen ontwikkeling, de opdrachtsituatie en het vakgebied?

Uiteindelijk zijn op grond van een uitvoerige discussie de volgende aanvullende criteria geformuleerd:

- de vitaliteit van het werk
- de urgentie van het werk (op dit moment - in relatie tot de eigen ontwikkeling en het vakgebied)
- de gemaakte keuzes (ook om jezelf als vormgever te willen onderscheiden)
- de relatie tot de opdracht
- het stadium in de ontwikkeling van de student

Eerste indrukken

De juryleden begonnen met een eerste gezamenlijke ronde langs de werken van de geselecteerde studenten. Hierna volgde een inventarisatie van de eerste indrukken, waarbij zowel de kwaliteit van de expositie (als geheel) als die van de academie en haar afdelingen werd betrokken.

De jury waardeerde de uitstraling van de expositie (“verzorgde tentoonstelling”, “heldere communicatie door middel van de stickers”), maar plaatste tegelijkertijd kanttekeningen bij de algemene kwaliteit. Deze richtten zich vooral op de overvloed van visuele informatie (“een visueel bombardement, slechts een paar beelden zijn blijven hangen”, “een grote zoektocht waardoor het moeilijk is om echt geraakt te worden”), het feit dat het experiment weinig aanwezig was en de afwezigheid van de context waarin de opdracht wordt uitgelegd.

Wat betreft de afdelingen was de jury van mening dat de kwaliteit van Audiovisueel ontwerpen en Grafisch ontwerpen dit jaar sterk was. Dit geldt ook voor Mode, vooral met betrekking tot het conceptuele niveau. De studierichting Interieurarchitectuur parttime kenmerkt zich volgens de jury door goede concepten, die echter te gefragmenteerd worden uitgewerkt, iets dat bij de voltijd studierichting juist vice versa was. Bij de studierichting Animatie viel met name de technische kwaliteit van het werk op, maar op inhoudelijk niveau ontbrak veelal de verdieping.

Veel lof was er tenslotte voor de goede vormgeving van de tentoonstellingscatalogus, die de jury als een welkome aanvulling op de eindexamenexpositie beschouwde.

Van longlist naar shortlist

Na de eerste rondgang heeft de jury zich gebogen over de studenten van onderstaande afdelingen.

Grafisch ontwerpen

De jury waardeerde de kwaliteit van de werken van Mirjam Thijssen, mede omdat zij in staat is om een eigen medium te creëren dat zich buiten de geijkte vormen als boek of affiche uitstrekt. Tegelijkertijd stelde de jury zich de vraag: gaat het hier om Grafisch ontwerpen of puur om een nieuwe manier van presenteren? Het werk is conceptueel sterk, maar het bij het beroep behorende ‘vakmanschap’ (bijvoorbeeld typografie) is minder aanwezig.

Twee andere studenten buiten de ‘longlist’ zijn de jury opgevallen. Loes Hilhorst trok de

aandacht met haar 'interactieve' poster voor Poetry International, waarbij zij het publiek de opdracht gaf om zelf een gedicht te visualiseren aan de hand van haar vormgeving en haar publicatie over 'Het Algemene Nederlands Schrift' ("tactiel en verzorgd"). Halil Turaçtemur viel op door de krachtige visualisering van poëzie in zijn posters voor Poetry International en de letter-experimenten ("niet-westers' in een andere context geplaatst").

Advertising

De presentatie van de campagne van Caspar Bouhof en Roland Jager voor de 'Tesla Car', die pas over een jaar wordt geleverd, trok de aandacht van de jury. De advertising studenten ontwierpen een ruimtelijke installatie waarin een verticaal geplaatst bed de 'Eye Catcher' vormde. De jury werd geprikkeld door deze uitwerking ("conceptueel slim"), maar merkte tegelijkertijd op dat dit snel te letterlijk kan worden.

Mode

De kwaliteit van deze lichting van de studierichting Mode is hoog, aldus de jury. Het werk 'My Story Behind The Living Past' van Mylène van de Sande valt de jury op omdat "de uitvoering klopt bij het idee". Het is een zoektocht naar haar identiteit als modevormgever, ontstaan tijdens haar stage in Berlijn. Uit haar werk spreekt de vraag "hoe kan ik mijn omgeving betrekken bij mijn werk?". Deze zoektocht is voelbaar en treffend verbeeld in de rauwe vormgeving van de installatie.

Noortje Zijlstra's werk "Baardensparen" gaat over haar obsessie met baarden, verbeeld in installaties en fotocollages. Haar presentatie is goed en verzorgd, maar de jury is van mening dat de diepgang nog te weinig voelbaar is.

Interieurarchitectuur voltijd

Het valt de jury op dat de werken voornamelijk 2D gepresenteerd worden. Waarom is hier niet gekozen voor een meer voor de handliggende 3D (ruimtelijke) presentatie? De jury is enthousiast over de uitwerking van de werken van Anke van Boord en Eva Rius van Teeseling, maar mist tegelijkertijd een coherent conceptueel uitgangspunt.

Interieurarchitectuur parttime

Het concept van het werk van Floor Theuns wordt door de jury gewaardeerd, maar het experiment ontbreekt: "maak duidelijke keuzes!", luidt het advies van de jury. De uitwerking is te gefragmenteerd en doet daarom niet voldoende recht aan het concept.

Animatie

De technische kwaliteit van de studenten is dit jaar hoog, “zij laten technisch zien wat zij in huis hebben”. Dit geldt zeker voor het werk ‘Bittersweet’ van Tim van Hussen. Maar wat betreft inhoud ontbreekt in zijn werk enigszins de verdieping, iets dat zichtbaar wordt in zijn animatie gericht op ontwikkelingslanden (“Let erop dat het niet te karikaturaal wordt”).

Audiovisueel ontwerpen

De jury beschouwt de documentaire van Joost van der Wiel, ‘Soles of Ethiopia’, als een goede, innovatieve insteek in het genre ‘films over Afrika’. De film laat zien hoe je op een nieuwe (narratieve) manier invulling kan geven aan dit ‘genre’ (“De film blijft 25 minuten lang boeiend”). Het optimisme is ontroerend, maar de jury vraagt zich af of dit niet ook inherent is aan het thema?

Wat betreft het werk van Anastasia Kroupkina’s is de jury met name te spreken over de esthetiek en de fotografie in haar korte film over de acrobate Evgeniya Kalungina.

Na lang beraad, waarin de beoordelingscriteria opnieuw grondig bediscussieerd werden, heeft de jury uiteindelijk besloten om vier studenten van de studierichtingen Audiovisueel ontwerpen, Mode en Grafisch ontwerpen te selecteren voor de ‘short list’. De criteria vitaliteit, urgentie van het werk en het durven maken van keuzes vormden de rode draad bij het selectieproces.

De shortlist:

- Loes Hilhorst (Grafisch ontwerpen)
- Halil Turaçtemur (Grafisch ontwerpen)
- Joost van der Wiel (Audiovisueel ontwerpen)
- Mylène van de Sande (Mode)

Bovengenoemde studenten hebben de jury nieuwsgierig gemaakt en zijn daarom uitgenodigd voor een gesprek. Opvallend is het feit dat twee van de vier geselecteerde studenten niet door de afdelingen zelf zijn voorgesteld. De jury vraagt zich af wat de redenen hiervoor zouden kunnen zijn. De selectiecriteria van de afdelingshoofden zouden hierin meer inzicht kunnen bieden.

Tweede ronde

De geselecteerden namen hierna deel aan een gespreksronde, waarin zij 20 minuten de tijd kregen om aanvullende vragen van de jury te beantwoorden.

Mylène van de Sande

Mylène heeft diepgravend onderzoek gedaan tijdens haar zelfgekozen isolatie in Berlijn. Het was een onderzoek naar zichzelf, naar materiaal en naar de omgeving. Dat heeft geleid tot een intrigerend beeld van Mylène en haar werk. Zij heeft bewust gekozen haar werk niet te showen omdat zij de in de modeshow gebruikte drager ongeschikt vond. Wel liet ze haar werk zien in de winkel van Margreeth Olsthoorn. Het kenmerkt haar eigen blik op mode en de presentatie ervan. Mylène ziet zich dan ook meer als inspirator dan als ontwerper. Voor dat laatste vindt zij haar technische vaardigheden niet voldoende.

De jury is gefascineerd door haar project 'My Story Behind The Living Past', maar vraagt zich tegelijkertijd af hoe de rol van het experiment zich verhoudt tot haar praktijk als ontwerper. Tegelijkertijd is deze experimentele werkwijze juist gewenst: het kunnen bepalen van een eigen context en een gretige, flexibele mentaliteit. Mylène is in staat om haar drijfveer, motivatie werkwijze goed toe te lichten en was in staat te motiveren waarom deze collectie niet de show paste. Ze denkt als modeontwepers prima verder te kunnen. De jury was positief over haar collectie en verwacht dat ze met haar talent nog allerlei kanten op kan. Haar plan was nog niet uitgewerkt.

Loes Hilhorst licht in het gesprek de werkwijze en achtergronden van haar publicatie 'Het Algemeen Nederlands Schrift' toe. Haar concept is gebaseerd op een "typografie van de Nederlandse identiteit, gebaseerd op het handschrift". Om tot dit resultaat te komen verzocht zij bezoekers van winkelcentra om in hun eigen handschrift het alfabet te noteren. De categorisering vond plaats op grond van leeftijd, opleidingsniveau, geslacht en van 'links- of rechtshandigheid'. Vervolgens legde zij deze handschriften over elkaar heen.

Op de vraag van de jury wat haar dit onderzoek als ontwerper oplevert antwoordde zij dat zij op grond hiervan een nieuw font wilde ontwikkelen. Naar aanleiding van dit verhelderende gesprek viel de jury met name haar liefde voor de typografie en het alfabet op. Tevens waardeerde de jury de manier waarop zij haar projecten - als 'regisserende ontwerper' - heeft aangepakt.

Halil Turaçtemur toonde zich in het gesprek gefascineerd door interpunctie, leestekens en het muziekschrift. Dit demonstreerde hij onder meer aan de hand van zijn scriptie over laatstgenoemde onderwerp. Voor de opdracht voor Poetry International combineerde hij accenttekens en letteren uit verschillende talen. Zo plaatste hij bijvoorbeeld het accent aigu onder de letter 's'

Op de vraag van de jury hoe de lezer dit moest interpreteren was zijn antwoord dat hij het publiek juist de vrijheid wil geven voor een eigen interpretatie en uitspraak. Uiteindelijk is het zijn doel om te komen tot een universeel schrift. De jury waardeerde de speelse, enthousiaste en onderzoekende mentaliteit van Halil, met name omdat dit goed tot uitdrukking komt in de visuele kracht van zijn typografie.

Joost van der Wiel gaf een toelichting op het ontstaansproces en werkwijze van zijn documentaire 'Soles of Ethiopia', waarvoor hij een aantal weken in dat land verbleef. Hier ontdekte hij dat de organisatie van het team, de verantwoordelijkheid hiervoor en de omgang met de lokale bevolking -naast het regisseren- belangrijke aspecten van film maken zijn. Ook lichtte hij toe hoe hij zijn film zelf had gefinancierd, namelijk door te werken in een bar.

De jury is onder de indruk van zijn sterke visie, zijn engagement en de overtuigingskracht van zijn werk.

De finale

De gesprekken met de studenten waren verhelderend, maar noodzaakten de jury ook om de criteria op scherp te stellen. Opnieuw werden aspecten als vitaliteit, urgentie, het maken van een duidelijke keuze, het stadium in de ontwikkeling en de relatie tot de opdracht kritisch besproken.

Tevens werd de functie van de Drempelprijs onder de loep genomen: wat willen we als jury stimuleren met deze prijs? En welk signaal geven we daarmee aan de academie en aan haar toekomstige studenten?

Een grote rol bij de jurering speelde de discussie over "degelijk, professioneel en ambachtelijk" versus "speels en experimenteel". De criteria "stadium in de ontwikkeling" en "relatie tot de opdracht" speelden bij de uiteindelijke beslissing een rol.

Het werk 'My Story Behind The Living Past' van Mylène van de Sande markeert een essentiële stap in haar ontwikkeling als ontwerper. In vergelijking tot de andere kandidaten bevindt zij zich wat dit betreft in het beginstadium. De jury is van mening dat haar onderzoek naar de rol van de omgeving in relatie tot haar werk een belangrijk ijkpunt zal vormen in haar toekomstige positionering als ontwerper.

De jury is onder de indruk van de onderzoekende, doortastende mentaliteit van Loes Hilhorst. Tegelijkertijd vraagt de jury zich af wat dit onderzoek concreet betekent voor het vak grafisch ontwerpen. Is het niet teveel gericht op esthetiek en toeval? Desondanks is de

jury ervan overtuigd dat een onderzoekende mentaliteit een goed fundament vormt voor haar toekomstige ontwikkeling.

De winnaar!

De eindrace betrof uiteindelijk de kandidaten Halil Turaçtemur en Joost van der Wiel. Bij de keuze tussen deze twee studenten stonden de beoordelingscriteria wederom op scherp.

Halil Turaçtemur is volgens de jury een speelse, experimentele en onderzoekende ontwerper.

Zijn aanpak is oorspronkelijk en de visuele kracht van zijn werk is groot. De jury vroeg zich desondanks af in hoeverre zijn benadering daadwerkelijk probleemoplossend was en in hoeverre dit van belang is wanneer het toch iets innovatiefs oplevert.

De documentaire van Joost van der Wiel beschouwt de jury als onderbouwd, degelijk en gebalanceerd. Hij is erin geslaagd om een vernieuwende blik te werpen op een onderwerp dat al vaak is behandeld door documentairemakers. Hij werkt vanuit een zelfgekozen thema, is geëngageerd maar slaagt erin om niet sentimenteel te worden en geen oordeel te vellen.

De volwassenheid van zijn werk, zijn mentaliteit en zijn professionaliteit als audiovisueel ontwerper (al in dit stadium!) zijn uiteindelijk doorslaggevend geweest voor de jury om Joost van der Wiel als winnaar van de Drempelprijs Vormgeving 2010 uit te roepen.

De jury wil Joost, de genomineerden en alle andere studenten van harte feliciteren en hen veel succes wensen in hun verdere ontwikkeling.